

# שתי משניות ליום משנה שלמה

יו"ל ע"י משנה שלמה

העמותה להנחלת אהבת התורה  
ואהבת ישראל (ע"ר)

מס' עמותה: 580553329

משנה שלמה עמותה  
להנחלת אהבת התורה  
ואהבת ישראל (ע"ר)

טל': 052-5802345 מייל: [mishna.shlema@gmail.com](mailto:mishna.shlema@gmail.com)  
כתובת: עין שמש 23 גני תקווה 59000

פרויקט שתי משניות ליום - לעילוי נשמת  
הרה"ק רבי אברהם מתתיהו ב"ר מנחם נחום זצוק"ל כ"ק האדמו"ר מסטפנסט  
הרה"ק רבי חיים זאנוויל ב"ר משה זצוק"ל כ"ק אדמו"ר מריבניץ

"תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא שנאמר: "הליכות עולם לו"  
אל תיקרי הליכות אלא הלכות". - רש"י: הלכות - משנה וברייתא. הלכה למשה מסיני.

## הלימוד היומי לעילוי נשמת חללי צה"ל הי"ד

### משנה א'

#### רבינו עובדיה מברטנורא

המוכר את שדהו בשעת היובל. בשעה שהיובל נוהג. אבל בשנת היובל עצמה אינו רשאי למכור, ואם מכר, המכר בטל ומחזיר הדמים.

אינו מותר לגאול. ואפילו נתרצה לוקח, אין שומעים לו, דכתיב (שם כ"ה) "במספר שנים אחר היובל תקנה", שתהא קנויה לו שתי שנים. ואם מזהיר לה מקמי הכי, עובר בעשה. ומוכר נמי עובר בעשה אם גואלה קודם שתי שנים, דכתיב במספר שני תבואות ימכר לך.

אבל לאחר שתי שנים אם רצה לפדותה פודה אותה בעל כרחו של לוקח ונותן לו לפי מה שמכרה, דכתיב (שם) "וחשב לו את שני ממכרו", שמחשב כמה שנים משמכרה עד היובל, ומחלק הדמים לפי השנים. כגון אם מכרה עשר שנים לפני היובל במנה, נמצא שמכר פירות כל שנה ושנה בעשירית מנה, שהרי סתם מכירה אינה אלא עד היובל, שהתה ביד הלוקח חמש שנים ואחר כך בא מוכר לגאולה, מנכה לו לוקח חצי מנה.

אינה עולה ממנין. שתי שנים. דהא "שני תבואות" כתיב, שתי שנים הראויין לתבואה תשהה ביד הלוקח. אבל היתה שנה הראויה לתבואה, ונרה, היינו שחרשה ועשאה שדה ניר ולא זרעה, או הובירה שהניחה בור ואפילו ניר לא עשה בה, איהו דאפסיד אנפשיה, ועולה לו במנין שתי שנים.

שלוש תבואות לשתי שנים. אותה תבואה העומדת בה בשעת קניה, ושתי תבואות בשתי שנים שתעמוד בידו. ורבי אלעזר לא פליג אתנא קמא בהא אלא דברי הכל היא.

נכתב בתורה "והארץ לא תמכר לצמיתות" ומכאן אנו למדים, שבארץ ישראל, בזמן שהיובל נוהג, אין השדה נמכרת לעולם, אלא יוצאת היא בשנת היובל מידי הקונה וחוזרת היא לידי בעליה הראשונים, כמו שנאמר "וקדשתם את שנת החמישים שנה... יובל היא תהיה לכם ושבתם איש אל אחוזתו", יוצא מכאן שהמוכר שדה לחברו, אינו מוכר לו את גוף השדה, אלא רק את התבואה שתגדל בשדה באותם השנים בהם מחזיק הקונה את השדה, ומחיר השדה נקבע לפי מספר התבואות שמהם ייחנה הקונה עד שנת היובל, אולם רשאי המוכר, או קרובו, לגאול את השדה מידי הקונה עוד לפני שנת היובל, ואין הקונה יכול לעכב אותם מלעשות זאת, כמו שנאמר "כי ימוך אחיך ומכר מאחוזתו ובא גאלו הקרב אליו וגאל את ממכר אחיו - ואיש כי לא יהיה לו גאל והשיגה ידו ומצא כדי גאלתו - וחשב את שני ממכרו והשיב את העדף לאיש אשר מכר לו ושב לאחוזתו - ואם לא מצאה ידו די השיב לו והיה ממכרו ביד הקנה אתו עד שנת היובל ויצא ביבל ושב לאחוזתו" נמצאנו למדים שאם המוכר, או קרובו רוצים לגאול את השדה מידי הקונה, מנכים הם את השנים שבהם השדה היתה מוחזקת בידי הקונה, ועליהם לשלם לקונה עבור השנים שנשארו עד לשנת היובל, לפי המחיר ששילם הקונה בזמן קניית השדה. לדוגמא עם הקונה קנה את השדה עשר שנים לפני היובל במחיר 1000 שקלים, כך ששילם בעצם 100 שקל עבור כל שנה, וכעבור שש שנים באים המוכר, או קרובו, ורוצים לגאול את השדה, עליהם לשלם 400 שקלים לקונה, שכן עתה נשארו עוד ארבע שנים עד היובל ולפי חשבון של 100 עבור כל שנה, יוצא שסה"כ צריכים להחזיר לקונה 400 שקלים, ולאחר התשלום השדה חוזרת למוכר.

המוכר את שדהו שדה אחוזה בשעת היובל בזמן שהיובל נוהג, אינו מתר לגאול לא ניתן לגאול את השדה מידי הקונה פחות משתי שנים לפני שיעברו לפחות שנתיים מזמן המכירה, שפנאמר (ויקרא כה, טו) "במספר שני-תבואות ימכר-לך" ומהמילה 'שני' שהיא לשון רבים למדים, שצריכים שיעברו לפחות שנתיים, שכן מיעוט רבים שניים, כלומר שהשדה צריכה להיות בידי הקונה לפחות שנתיים מזמן המכירה לפני שהמוכר, או קרובו, יוכלו לגאול את השדה מידי\*. אם אחת מתוך השנתיים היתה שנת שדפון והתבואה התייבשה על ידי רוח, או שרב, ויירקון או שבשנה אחת מתוך השנתיים, התבואה לקתה בירקון, שהינה מחלה בה התבואה מצהיבה ונכמשת, או שביעית או שאחת מתוך השנתיים היתה שנת שמיטה - אינה עולה לו לקונה מן המנין של שתי השנים בהם הוא צריך להחזיק בשדה בטרם יוכלו לגאול אותה, לפי שנאמר "במספר שני תבואות", והרי בשנים אלו לא היתה תבואה. נרה אם בשנה אחת חרש הקונה את השדה, אך לא זרע בה, או הובירה או אם שנה אחת לא חרש ולא זרע את השדה כדי לתת לה לנוח, על מנת שתוסיף כוח - עולה לו מן המנין למנין השנתיים, שכן השדה היתה ראויה לתת תבואה, והקונה בחר לא לחרוש ולא לזרוע את השדה, ובכך גרם הפסד לעצמו.

### לעילוי נשמת

מורי ורבי הרה"ק יצחק יגן ב"ר יעקב ורחל זצוק"ל  
מור"ר אבי דוד שלום ב"ר שלמה דב וברכה שיפמן ע"ה  
הרבנית פעריל דבורה ע"ה בת הרב ישראל צבי יאיר  
מרת חיה רויזא בת מוה"ר נטע צבי שלזינגר ע"ה

לקבלת המשנה היומית למייל או לוצאפ ולהנצחות

ניתן לשלוח מייל לכתובת: [mishna.shlema@gmail.com](mailto:mishna.shlema@gmail.com)

או לשלוח הודעה לנייד: 052-5802345 או: 053-4287288

**רבי אלעזר אומר: מכרה לו לפני ראש השנה, והיא מלאה פרות** אם מכר אדם שדה לחברו לפני ראש השנה בזמן שהשדה היתה מלאה בתבואה בשלה - **הרי זה הקונה אוכל ממנה שלש תבואות לשתי שנים** כלומר הקונה נהנה משלוש תבואות שתיתן השדה, תבואה אחת זו שכרגע בשדה, ועוד שתי תבואות שהשדה תיתן במשך השנתיים הבאות, אע"פ שכשיבואו לגאול את השדה ינכו לקונה רק שנתיים מדמי הקניה, שנאמר "במספר שני תבואות", שמכאן למדים ששנים של תבואות מחשבים ולא בכמה תבואות זכה הקונה.

\*בגמרא למדים שהלשון 'אינו מותר לגאול' בא ללמד, שלא רק שהדבר לא אפשרי, אלא שיש בכך איסור, ואפילו להראות את הכסף לקונה כדי שיתרצה להחזיר את השדה אסור, והאיסור הוא לא רק על המוכר, אלא אף על הקונה, שנאמר "במספר שנים אחר היובל תקנה מאת עמיתך", ומכאן משמע שצריך שהשדה תהיה מצויה לפחות שנתיים בידי הקונה, ואם החזירה למוכר טרם זמן זה, אף הוא עובר בעשה, ברם לאחר שנתיים מזמן המכירה יכול המוכר לפדות את השדה מידי הקונה בעל כורחו.

## משנה ב'

**מכרה לראשון במנה** אם בעל השדה מכר את שדהו לקונה הראשון תמורת מאה זוז, **ומכר הראשון והקונה הראשון מכר לשני במאתים** לקונה שני תמורת מאתיים זוז, **אינו מחשב אלא עם הראשון** כלומר כשבא בעל השדה לגאול את השדה מידיו של הקונה השני, מחשבים את הסכום לתשלום לפי מה ששילם הקונה הראשון לבעל השדה, ולא לפי מה ששילם הקונה השני לקונה הראשון תמורת השדה, לדוגמא אם הקונה הראשון קנה את השדה עשר שנים לפני היובל במחיר 100 זוז, יוצא שעבור כל שנה משלם עשרה זוזים, ואם בא בעל השדה לגאול את השדה אחרי חמש שנים (היינו שנשארו עוד חמש שנים ליובל) הוא צריך לשלם לקונה השני חמישים זוז (10x5), **שנאמר** (ויקרא כה, כז) **"לאיש אשר מכר לו"** והשיב את העודף לאיש אשר מכר לו" היינו לקונה הראשון. **מכרה** בעל השדה **לראשון** לקונה הראשון **במאתים** זוז, **ומכר** הקונה **הראשון לשני** לקונה שני **במנה במאה** זוז, אזי במקרה כזה **אינו מחשב אלא עם האחרון** כלומר הסכום שישלם בעל השדה לקונה השני הוא נגזרת למה ששילם הקונה השני לקונה הראשון תמורת השדה (שלא כמו ברישא), **שנאמר: "לאיש"** שהרי היה יכול להיות כתוב 'לאשר מכר לו', אם כן למה נאמר 'לאיש', אלא דבר זה בא ללמדנו... **לאיש אשר בתוכה** כלומר שיש להתייחס למי שהוא האיש האדון הנמצא בשדה באותו הזמן שבאים לגאול את השדה. יוצא שפעמים מחשבים את הסכום שישלם בעל השדה תמורת גאולת השדה לפי מה ששילם הקונה הראשון, ופעמים מחשבים לפי מה ששילם הקונה השני, ותמיד הולכים לקולה לטובת בעל השדה\* **לא ימכר ברחוק** לא ימכור אדם שדה שהיא רחוקה מהעיר, או מביתו **ויגאל בקרוב** כדי שבכסף המכירה יקנה שדה שהיא קרובה לעיר, או לביתו, **ברע ויגאל בנפה** וכן לא ימכור שדה רעה ובכסף המכירה יגאל שדה שהיא יפה. **לא ילוה** כסף מאחרים **ויגאל** ויגאל את שדהו, **ולא יגאל לחצאים** וכן לא יגאל חצי מהשדה, כלומר או שיגאל את כולו, או שלא יגאל בכלל\*\*. אולם **ובהקדש** המקדיש שדה אחוזתו ובא לגאול אותה **מתר בכלן** כלומר מותר לו למכור שדה אחרת, או ללוות כסף כדי לגאול את השדה שהקדיש, וכן רשאי הוא לגאול רק חלק מהשדה ולא את כולה. **זה חמר בהדיוט** **מבהקדש** כלומר שבדבר זה בגאולת שדה מיד הדיוט (קונה) יש חומרה שאינה נוהגת בגאולת שדה מיד ההקדש, ובגמרא מבואר הטעם לכך: שלפי שאדם שמכר שדה אחוזה, אם הגיעה שנת היובל ולא נגאלה השדה, בכל זאת חוזרת היא לבעלים, לכן אין לו צורך ללוות כסף, או לגאול אותה לחצאין, שכן ממילא היא חוזרת אליו בשנת היובל. מה שאין כן בשדה אחוזה שהוקדשה, שאם לא נגאלה עד היובל, הרי בשנת היובל מתחלקת היא לכהנים, לכן כדאי לבעל השדה להזדרז ולגאול את השדה לפני היובל, ולכן לגביו אומרת המשנה שמותר לו ללוות כסף כדי לגאול אותה שאם לא כן יפסיד הוא את כל השדה, ולכן גם יגאל אותה לחצאין, שלפחות יציל לעצמו חצי שדה.

\*בגמרא מבואר הטעם שלמדים דבר זה בגזירה שווה 'גאולה' 'גאולה' מעבד עברי, שכן אצלנו נכתב "ומצא כדי גאולתו" ובעבד עברי נכתב "גאולה תהיה לו", וכמו שבעבד עברי בין שנמכר

### רבינו עובדיה מברטנורא

**אינו מחשב.** המוכר כשבא לגאולה. **אלא עם הראשון.** ואותו חשבון ינכה לו כל שנה ושנה שאכלה, והמותר ישלם לו.

**אשר מכר לו.** בגואל שדה ממכרו כתיב, והשיב את העודף לאיש אשר מכר לו.

**לאיש אשר בתוכה.** שהוא מוצא עתה בתוך השדה כשבא לפדותה.

ומנלן דדרשינן לקולא גבי מוכר ולא דרשינן לחומרא, גמרינן גאולה גאולה מעבד עברי, בשדה אחוזה כתיב (ויקרא כ"ה) "ומצא כדי גאולתו", ובעבד עברי כתיב (שם) "גאולה תהיה לו", מה להלן להקל אף כאן להקל. והתם מנלן דלהקל, דתניא, נמכר במנה והשביח ועמד במאתים, מנין שאין מחשבים אלא במנה וכמו שהגיע מאותו מנה לכל שנה כך מנכה לו, תלמוד לומר מכסף מקנתו. ומנין שאם נמכר במאתים והכסיף ועמד על מנה שאין מחשבים אלא במנה, תלמוד לומר כפי שניו, כלומר כפי מה שהוא שוה באותה שעה.

**לא ימכור.** שדה רחוקה שיש לו, כדי לגאול שדה זו שהיא בקרוב. וכן לא ימכור ברע כדי שיגאל שדה זו שהיא יפה. ולא ילוה מאחרים כדי שיגאל. ואינו גואל חצי השדה שמכר אלא או גואל כולה או לא כלום. וכל הני לפינן מקרא דכתיב (שם) והשיגה ידו ומצא כדי גאולתו. והשיגה ידו מעצמו, ולא שילוח ויגאל. ומצא, משמע שימצא דבר שלא היה מצוי לו בשעה שמכר, פרט למוכר ברחוק כדי לגאול בקרוב, ברע כדי לגאול ביפה, שהיה מצוי לו בשעה שמכר. כדי גאולתו, [כדי גאולה] הוא גואל ואינו גואל לחצאים.

**ובהקדש מותר בכלן.** המקדיש שדהו מותר למכור שדה אחרת, או ללוות, כדי לגאולה, ואם אינו מספיק לגאול כולה יגאל חציה וכשתשיג ידו יגאל כולה.

במנה ואח"כ התייקר מחירו למאתים ובין שנמכר במאתיים ואח"כ הוזל מחירו למנה, הסכום לתשלום לגאולתו תמיד יהיה מנה, שנאמר "אם עוד רבות בשנים, לפיהן ישיב גאולתו מכסף מקנתו. ואם מעט נשאר בשנים... וחשב לו כפי שניו" ומכאן דרשו 'אם עוד רבות בשנים' אם התייקר מחירו של העבד ברבות השנים - 'מכסף מקנתו' בכל זאת גאולת העבד תהיה לפי המחיר שקנו אותו, 'ואם מעט נשאר בשנים' אם הוזל מחירו עם השנים - 'כפי שניו' גאולת העבד תהיה לפי מה שהוא שווה עכשיו, וכמו שרואים שבעבד הולכים תמיד לקולה, כך גם אצלינו הולכים תמיד לקולה.

\*\*בגמרא למדים דינים אלו ממה שנאמר "והשיגה ידו" יד עצמו שלא ילווה ויגאל, "ומצא" פרט למצוי, שלא ימכור ברחוק ויגאול בקרוב ברע ויגאול ביפה, "כדי גאולתו" כדי גאולה הוא גואל ואינו גואל לחצאין (ערכין ל ע"ב)